

En färdigutbildad spårhund ska kunna hålla fast i spåret trots störningar i form av annan, och betydligt färskare, vittring. Det bygger på träning med doftdiskriminering.

Envis spårning och rätt vittring

Glöm inte att vara exakt med belöningen. Ge hunden en "vinst" i direkt närhet till rätt burk.

Din hund spårar bra men är inte särskilt uthållig när spåren blir långa. Det händer också att den intresserar sig lite väl mycket för spårlopor efter "fel" vilt. Lösningarna är tydlig prägling, ökad motivation och träning med doftdiskriminering.

TEXT OCH FOTO PETER EKESTRÖM

Hundar är vannedjur. Dessutom lär de sig snabbt vad som är värt att jobba för. Ett beteende som leder till någon form av belöning, någon sorts eftertraktad vinst, sätter sig snabbt i hundens minne. En allt starkare vilja att nå just den belöningen ökar dessutom motivationen och, inte minst viktigt i spårmanhang, uthålligheten i arbetet.

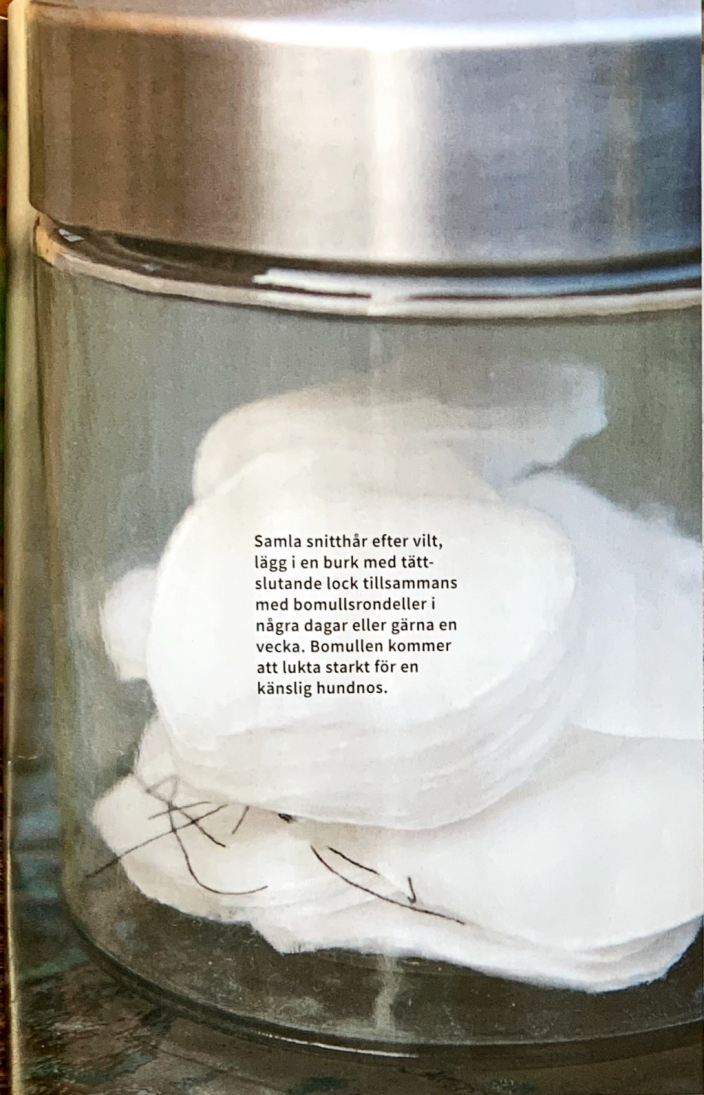
Men det är inte så enkelt i alla lägen att bena ut vad som egentligen är den där eftertraktade vinsten. Hunden, som avbryter spårandet i en löpa för att i stället intressera sig för en helt annan och kanske färskare vittring i ett helt annat spår, har antagligen

lärt sig att det finns vinster att hämta där. Det problemet är inte ovanligt hos hundar som för det mesta söker efter och driver eller ställer oskadat vilt under vanlig jakt. Då har hunden lärt sig att den vinner mest på att släppa äldre slag och fokusera på färsk vittring.

Ska hunden bli riktigt bra på att envist följa ett spår är tre saker viktiga: prägling på rätt vilt, förmåga att jobba trots kraftiga störningar och motivation som skapar uthållighet.

Dessutom finns en annan sak som kan spela stor roll – och det är du som hundförare. ✪

**FINSLIPA
HUNDENS
SPÅRARBETE:
DEL 2**

Samla snitthår efter vilt, lägg i en burk med tättslutande lock tillsammans med bomullsroundeller i några dagar eller gärna en vecka. Bomullen kommer att lukta starkt för en känslig hundnos.

I en rad med likadana burkar finns bara en med "rätt" vittring. Hunden lär sig snabbt, om du belönar rätt, att markera det du vill.

PRÄGLING PÅ BURK

Du har en jakthund som är avlad för ett visst jaktsätt och, vanligtvis, för att jaga vissa viltslag. Din hund är redan från födseln motiverad att kolla extra noggrant när det doftar av vilt. Men trots det ska du vara noga med den här grundläggande träningen. Då blir hunden säkrare på att följa spår.

Jobba hela tiden så sterilt som möjligt, med rejält rengjorda burkar, pincett och handskar.

Du har ett antal burkar, gärna av plåt eller glas. Du har gjort ett antal mindre hål i locken.

→ Lägg den vittring som du vill prägla hunden på i en av burkarna, med hjälp av snitthår eller med invittrade bomullsroundeller. De andra burkarna ska förbli tomma. Men du ska ta i alla burkar på samma sätt, det gör att bakgrundsvittringen när hunden jobbar med nosen är likadan vid varje burk.

→ Hämta hunden i koppel och låt den nosa på burkarna. Beröm vänligt när du hör att hunden sniffar i sig luft ur burkarna. Du ska ju bejaka användandet av nosen.

→ När hunden markerar burken med vittringen belönar du direkt och låter berömmet stegras.

→ Det spelar faktiskt roll exakt var hunden

får sin belöning. Belöna inte bredvid burken. Vinsten ska komma ovanpå burken, så nära den där eftertraktade vittringen som möjligt.

→ Efter bara några få övningar har hunden lärt sig att det lönar sig att prioritera bland dofter.

BLANDA IN "FEL" VITTRING

Det heter doftdiskriminering. Tanken är att få hunden att välja rätt doft bland andra dofter.

→ Lägg den rätta vittringen i en av dina rengjorda burkar. Som exempel tar vi vildsvin.

→ I alla andra burkar lägger du snitthår från rådjur, eller bomullsroundeller som har tagit åt sig av den vittringen.

→ Hämta hunden och låt den jobba med nosen.

→ När hunden markerar rådjur händer ingenting. Du är tyst och avvaktande.

→ När hunden markerar vildsvin är du blytrande snabb med belöning och beröm. Glöm inte att belöna "på" burken.

→ Avbryt övningen när hunden har fått belöning för rätt vilt. Vänta en stund och rigga samma sak igen, men ställ "vildsvinsburken" på ett annat ställe i ledet.

Bomull eller snitthår i vatten i en spruta är ett bra verktyg när du vill öka störningen i ett lagt spår med hjälp av en helt annan vittring.

BÄTTRE SÄLLAN MEN NOGA

Hur ofta ska man träna spår med hunden? Svaret har bara din hund. Överdriver du tränandet finns risken att din hund tröttnar och tappar motivation. Tränar ni för sällan kan det hända att hunden inte riktigt tar åt sig av nyvunna kunskaper.

Prova dig fram. Titta på hunden, finns viljan och motivationen där? Märker du att hunden blir lite bättre, lite mer uthållig, lite mer fokuserad, ja då tränar ni tillräckligt ofta.

Tänk på att variera underlaget. Hårt och torrt underlag ökar svårigheten. Varva den typen av utmaningar med exempelvis mjuk skogsmark i samma spår.

Gör samma sak med andra dofter som din hund kan träffa på i skogen och som den inte ska bry sig om. Nästa steg är att träna samma sak men i den praktiska miljön. Ett exempel är att du lägger ett spår rakt över en löpa som du nyss såg rådjur ta från morgonens fodersök.

PRÄGLING PÅ RÄTT VITTRING

Ett sätt att lära hunden vilket eller vilka vilt som den ska föredra att jaga är alltså doft-diskriminering. Men det jobbet blir betydligt enklare om du börjar hundens präglning på rätt vilt redan från början – med valpen. Det vanliga sättet är att lägga in en älgklöv till den lilla älghundervalpen. Det skadar naturligtvis inte, men ännu bättre är att "leva som man lär".

Det här gäller alla jakthundar, oavsett jakt-sätt eller vilket vilt hunden är tänkt att jaga. Men vi tar en älghund som exempel, en spets som framför allt annat ska jaga älg och vildsvin:

→ Bygg en trygg och stadig relation med valpen. Ha den nära dig så ofta som det är möjligt, ta med den överallt och hela tiden. Duka inte för att ha valpen i ditt knä timmar i sträck. Är du dessutom både vänlig, trygg och

skapligt konsekvent binds valpen till dig och din doft.

→ Samtidigt, redan från början, ser du till att det aldrig luktar av andra vilt än älg och vildsvin på eller i direkt anslutning till dig.

→ Det betyder att du inte en enda gång kliver in i bilen där hunden sitter med snitthår efter rådjur (eller något annat vilt som hunden inte ska jaga i framtiden) på byxbenen. Tre snitthår räcker för att valpen/ungunden ska känna vittringen.

→ Om du skjuter "fel vilt" låter du andra jägare sköta allt från passning till transport, från sotning till flåning. Du deltar inte, du undviker i möjligaste mån vittring som du inte vill att den unga hunden ska intressera sig för.

→ Men du fegar inte för att hantera alla vildsvin och alla älgar som du, jaktlaget eller dina kompisar skjuter. Den vittringen ska du ta med dig in i bilen, den vittringen ska den unga hunden koppla ihop med människan som den lutar på och gärna följer. Det ligger en del sanning i påståendet att hunden jagar det hundföraren jagar, så länge relationen mellan hund och människa är stark och trygg.

Grundlägger du den unga hundens intresse för en viss viltvittring på det här sättet blir all

typ av spårträning både enklare och säkrare. Till exemplet får du en hund som automatiskt föredrar vittring efter älg och vildsvin framför andra dofter, eftersom du gör det.

Men, som sagt, taktiken bygger på att du och hunden är riktigt bra kamrater. När hunden är injagad, och du är trygg i att den väljer rätt vilt framför andra vilt, är det inte längre lika viktigt att undvika all annan viltvittring.

LÄR HUNDEN ATT HÅLLA FOKUS

Ritualen innan spårandet börjar är viktig. Signalerna som säger att arbete väntar, till exempel att spårsele plockas fram, är självklara. Men tänk också på att hunden behöver vara fokuserad på det spår som väntar framför den, inte på dig. Träna hunden i att fokusera på rätt sak. Gör så här:

→ Håll i hunden. Kasta en matbit, mörbgen eller liknande framför den. Så fort hunden tittar på föremålet släpper du. Hunden får det som den vill ha genom att titta på vinsten, alltså framåt, inte på dig.

→ I varje övning pekar du med handtecken och din kroppsriktning mot det som hunden ska vara fokuserad på.

Titta noga på hunden när den arbetar. Då lär du dig snabbt hur just din hund markerar extra intressanta detaljer i spåret, exempelvis blod.

UNDERHÅLLSTRÄNING

Det mesta som har med hundars inlärd arbete att göra är färskvaror. Den välutbildade och bevisligen duktiga hunden behöver underhållsträning. Växla enkla, mer roliga än krångliga spår, med långa och svåra arbeten fyllda av störningar, exempelvis växlingar mellan underlag och gärna i olika miljöer.

Del 1:
"Bättre spårning
med rätt träning"
hittar du i
förra numret.

→ Du ökar sedan svårigheten i övningen genom att vänta aningen längre, allt längre, innan du släpper hunden. Hunden ska alltså titta längre och längre stund mot föremålet. Släpper den blicken för att titta på dig avbryter du och gör om.

→ Öka sedan, i takt med att det fungerar, avståndet till det föremål som hunden ska vara fokuserad på. Till slut ser inte hunden föremålet som du har kastat men den är ändå fokuserad framåt, mot uppgiften som i det här fallet handlar om att få en belöning.

→ Nästa steg är att kasta en belöning utan att hunden ser. Sedan visar du med handtecken och din kroppsriktning vart hunden vinner på att hålla koncentrationen riktad. När den övningen fungerar är det dags att använda din förmåga att styra hundens koncentration mot träningsspårets starter.

Resultatet blir att spårstarten är den belöning som du får hunden att koncentrera sig på. Din hund gillar att spåra. Spårstarten ersätter enkelt en godisbit i belöningsvärde och du får en hund som har koncentrationen riktad mot spåret redan en bit före spårstarten.

HUNDFÖRARENS ROLL

Det bästa är att du lär dig din hunds naturliga beteenden. Hur ser hunden ut när den koncentrerat markerar en doft? Och tvärtom: Hur ser du att hunden är okoncentrerad och saknar fokus på uppgiften?

Lär dig att belöna, berömma, ignorera och i vissa fall korrigera i rätt lägen. Ju bättre koll du har på din egen motorik, på dina rörelsers förmåga att agera för att så tydligt som möjligt tala om för hunden när den gör rätt, desto snabbare lär sig hunden. Ganska snart, om du tränar spårning som jag föreslår, kommer du att märka en väsentlig skillnad i hundens förmåga och arbetsvilja. I takt med den utvecklingen lämnar du över mer och mer av spårarbetet till hunden. Styr inte, mana inte, avbryt inte för tidigt. Det handlar om fingertoppskänsla, om att läsa hunden. Med tiden kan du lämna över ansvaret nästan helt och hållet.

Och om du kan läsa din hund vinner du samtidigt en annan viktig sak: Du ser när hunden tappar spåret, när den börjar strula i löpan. För visst ska vi lita på våra utbildade hundar, men inte alltid till 100 procent. Ni blir ett team, ett arbetslag, där också du spelar en roll.

Ni är ett team,
du och hunden.
Ju mer du tränar
din hund, desto
bättre blir du
själv på att läsa
och följa spår.